

7
jaar
na dato

A TRIP DOWN MEMORY LANE

Nathalie de Vries & de Silodam

Zodra het af was, lag wooncomplex de Silodam in Amsterdam onder vuur. Want zoals dat gaat met kleurige frivoliteiten: lang niet iedereen was ervan gecharmeerd. En dat de zon niet zomaar met een fleurig markiesje mocht worden geweerd, viel ook slecht. Architect Nathalie de Vries blijft blij.

Productie en tekst Hermelijn van der Meijden Fotografie Timo Sorber

**NIEUWE
SERIE!**

Silodam

Architect MVRDV

Projectontwikkelaars De Principaal en v/h RABO Vastgoed

Kosten € 17 miljoen

Bruto vloeroppervlak 26.000 m²

Volume 72.000 m³

Verdiepingen 10

Indeling 15 sociale huurwoningen (waaronder een woongroep van ouderen), 142 koopwoningen, 600 m² bedrijfsruimte,

105 ondergrondse parkeerplaatsen.

Soorten gevelbekleding 17.

De Silodam staat op 190 betonnen palen van maximaal 23,5 meter lang, die 14 ton wegen.

De architect

Nathalie de Vries werkte na haar studie aan de TU in Delft bij Mecanoo. Samen met haar studievrienden Winy Maas en Jacob van Rijs won ze in 1991 de eerste prijs van de European 2-wedstrijd – een wedstrijd voor architecten onder de veertig. Daarna richtten ze MVRDV op. De naam bestaat uit de eerste letters van hun achternamen. De eerste grote opdracht volgde twee jaar later: het nieuwe kantoorgebouw van de VPRO. Daarna nam hun carrière een vlucht. Er volgden eigenzinnige ontwerpen, in onder meer Duitsland, Japan, Spanje en Denemarken, die veelal opvallen door stapeling, gevouwen vloervelden en een opvallende materialisering.

Van 2005 tot 2008 was De Vries spoorbouwmeester voor de Nederlandse Spoorwegen en ProRail. MVRDV telt inmiddels zo'n 65 werknemers.

'We hebben expres veel verschillende materialen voor de gevel gebruikt.'

Midden Terras, alleen toegankelijk voor bewoners. De verrekijker is een geschenk van de ontwikkelaar.

Ongeveer twee kilometer ten westen van het Amsterdamse Centraal Station staat de opvallende Silodam, ontworpen door architect Nathalie de Vries van MVRDV. Het tien verdiepingen tellende appartementencomplex is een opzichtige eenling tussen de gerenoveerde graansilo's en ingetogen pakhuizen aan de zuidelijke IJ-oever. De gevel combineert verschillende raampartijen en materialen in uiteenlopende kleuren – van geel tot blauw en roestig bruin. Ze geven het gebouw de uitstraling van een vracht gestapelde zeecontainers. Van binnen is het doosvormige volume al net zo eigenzinnig vormgegeven. De Silodam omvat één bedrijf en 157 woningen (koop en sociale huur) die variëren in type, grootte, breedte en diepte. Er zijn patio-woningen, lofts, studio's, maisonnettes en penthouses; mogelijk dankzij de diepte van het gebouw. Die moest van de stedenbouwkundigen corresponderen met de diepte van de bestaande silo's op de dam.

Studentenflat?

De Silodam werd opgeleverd in 2002 en gebouwd in opdracht van woningbouwvereniging Principaal. Woningen werden verkocht via inschrijving en loting. De hoeveelheid gegadigden was tienmaal zo groot

‘We hebben verzadigde kleuren gekozen; niet van die slappe, flauwe’

‘Het is stoer, maar dit is een havengebied, met heftige condities. Het moest zeker geen watjesgebouw worden’

als het aantal huizen. Want wie wil er nu geen comfortabel nieuwbouwhuis met prachtig weids uitzicht over het IJ of de Houthavens? Maar stevige kritiek bleef ook niet uit: bij zonnig weer veranderde het gebouw in een broeikas en de wind had er vrij spel. En dan waren er natuurlijk de architectuurcritici die de afwijkende vormgeving allesbehalve esthetisch verantwoord vonden. Er werden charmante typeringen op geplakt als architrash, anarchitectuur, kijkcijfer- en copy-paste architectuur. Het vaktijdschrift *Bouw* schreef in februari 2002: ‘Decadent is de wijze waarop de peperdure appartementen willens en wetens zijn voorzien van een ‘poverty-look’ [...] MVRDV bekleedde de gevels met een bonte verzameling van de meest armoedige (golf)plaatmaterialen en idem dito kozijnen. Het labirynthische stelsel van grotendeels inpandige gangen en trappen zonder daglicht heeft het afwerkingsniveau van een studentenflat.’

Nee, stoer en massief

Zeven jaar later staan we met Nathalie de Vries voor de Silodam. Ze bekijkt haar ontwerp goedkeurend. ‘Het is stoer. Daar houd ik van. Dit is

een havengebied. Een plek met heftige condities dus. Daar hoort een massief woongebouw bij. Het moest zeker geen watjesgebouw worden.’ We gaan het complex in en lopen door een zeegroene corridor op de eerste woonlaag met openingen naar buiten en houten bruggen over het water waarin het gebouw op robuuste betonnen pilaren staat. De Vries: ‘Het pand is verdeeld in vloeren en kolommen, die als een honingraat zijn opgevuld met verschillende soorten appartementen. Het motto was: het ideale huis bestaat niet. We dachten dat hetzelfde soort mensen hetzelfde soort huizen zou betrekken en hoopten dat er buurtjes zouden ontstaan. Dat is ook gebeurd.’

Dit is het chique deel van de Silodam, maar de gang geeft dat niet prijs. Hij is strak, sober, raamloos en wordt verlicht door eenvoudige tl-licht. Dat er echt luxe lofts schuilgaan achter de voordeuren zien we pas als we binnen worden gevraagd door bewoner Sylvia Avontuur. Haar appartement is ruim en waanzinnig licht, het uitzicht overweldigend. De raampartij, verdeeld in vakken met zwarte omlijstingen, beslaat de gehele voorgevel. Het IJ klotst woest onder onze ►

Rechtsmidden ‘Voor de meterkasten heb ik glas laten plaatsen, erachter brandde een lichtje. De bewoners hebben dat licht uitgezet. Dat ga ik dus niet nog een keer doen.’ **Rechterpagina** ‘Dit is heel Nederlands, in het buitenland zou er marmer in de hal zitten.’ **Onder** De Silodam staat op kolommen in het water. Aan de IJ-zijde wordt het gebouw onder water beschermd door een ‘aanvaarbescerping’. ‘Het is echt een heel heftige constructie.’

'Als je jong bent, denk je dat overheidsregels er niet voor niets zijn. Nu kom ik sneller in opstand'

**A TRIP DOWN
MEMORY
LANE**

voeten, grijze wolkenpartijen schieten voorbij. Links zien we uit op het openbare terras, waar mensen dagelijks komen genieten van het uitzicht. De Silodam is een trekpleister voor architectuurtouristen. Bloot de trap aflopen is er voor Avontuur alleen niet bij, in dit huis zonder gordijnen. Maar last heeft ze niet, van die inking. 'Het went.'

Club Tropicana

Buiten is het vandaag koel, maar binnen is de temperatuur aangenaam. Avontuur: 'De zon komt aan deze kant op en het kan behoorlijk warm worden. In de winter is dat best praktisch, want de cv hoeft nooit aan.' De Vries: 'Omdat de weercondities op deze plek zo heftig zijn, hebben we geen buitenruimtes gemaakt, maar gekozen voor serres.'

In sommige appartementen kan de temperatuur echter oplopen tot tropische waarden. Vlak na de oplevering zorgde dat voor een storm aan klachten. Inmiddels heeft een aantal bewoners airconditioning laten installeren. 'De Silodam werd gebouwd in een tijd dat isolatie- en daglichteisen snel strenger werden. Door de diepte van de appartementen kozen we voor grote

raamoppervlakken. Maar we hadden te maken met regelgeving voor standaardgebouwen. Ik had nog niet zoveel ervaring. En als je jong bent denk je dat die regels er niet voor niets zijn. Dat ze het wel zullen weten. Nu kom ik sneller in opstand als ik meen dat het anders moet.'

Confronterende kleuren

We gaan verder. Met de lift omhoog naar de bovenste, zwembadblauwe verdieping. 'In die tijd had ik een obsessie met een bepaalde Alfa Romeo. Vandaar dat babyblauw.' Deze gang is eenvoudiger nog dan de zeegroene beneden: uitgevoerd in beton, met schoonlooptapijt op de vloer, waar inmiddels heel wat voeten aan zijn afgeveegd. 'De bouwprijs was sober. Daarom is de vormgeving superdroog en minimalistisch. We hadden geen geld voor materiaal, alles is van beton. De afwerking is eenvoudig; met verf. Maar door die simpelheid is ook het goed te onderhouden. Er kan niets losraken. Het ziet er nog goed uit.'

MVRDV gebruikte het beschikbare budget vooral voor grote raampartijen en organisatie: de appartementen verschillen in hoogte, diepte ►

De ruime loft van Sylvia Avontuur en haar gezin ligt beneden in het gebouw. 'Dit gebouw is een reactie op de vraag naar differentiatie. In zo'n grote doos met vloeren en kolommen is alles mogelijk.' Dankzij de glazen gevel kan de cv in de winter uit blijven.

‘Ja, alles is beton met verf. Maar door die simpelheid is het ook makkelijk te onderhouden’

De appartementen zijn per soort gegroepeerd aan lange gangen in één kleur, die ook dezelfde buitengevel hebben. ‘Het leuke van dat tapijt is dat het echt in alle kleuren van de regenboog te krijgen is.’ **Rechterpagina** De zeegroene corridor waarachter lofts liggen. **Midden, boven** Een waarschuwing van cruiseschip-gehalte. **Midden, onder** Het openbare terras van de Silodam.

en aantal woonlagen. ‘Hier heb ik geleerd hoe je met eenvoudige middelen grote diversiteit creëert.’ De inrichting van de gangen is opgelost met opvallend kleurgebruik: hardgeel, zwart, roze... Tegen elkaar aan geplaatste kleuren vloeien bepaald niet in elkaar over. Babyblauw naast net niet rood. ‘Het palet is van interieurarchitect Eline Strijkers, die toen voor MVRDV werkte. We hebben voor verzadigde kleuren gekozen, niet van die slappe, flauwe.’

Hoge prijzen

In 2001 betaalden kopers voor de appartementen van 60 tot 220 vierkante meter tussen de 350.000 en één miljoen gulden. Vraagprijzen variëren nu van 464.000 (voor 90 m²) tot 635.000 euro (voor 135 m²). ‘Het is ironisch om te zien hoe de waarde is gestegen.’ Volgens De Vries was het gebouw zeker niet bedoeld als luxe complex. ‘De verkoopprijs is deels verklaarbaar door de locatie. Woningen zijn vrijwel casco opgeleverd. Mensen hebben er zelf dure keukens en badkamers in geplaatst. Het verbaast me soms hoe luxe de appartementen zijn achter de voordeuren. Om die weelde te verbergen is dan ook wel weer heel Nederlands. In het buitenland zouden ze een hal van hoogwaardig marmar hebben.’

A TRIP
MEMOIR
L.A.

De gebruikers

Sylvia Avontuur, loft aan de zeegroene gang: 'Mijn dochter vond dit appartement op Funda. Ze viel voor het licht en de ruimte. Ik moest wel wennen dat de andere zijde geen ramen heeft. De vereniging van eigenaren is betrokken en behoorlijk streng. Dus geen naambordjes op de deur of kinderfietsjes in de gang.'

Ineke Karemaker, patiowoning aan de babyblauwe gang, lid VvE-bestuur: 'Het gemeenschapsgevoel in de Silodam is groot. Er wonen veel gelijkgestemden: ICT'ers, ondernemers en creatieven. Het gebouw kiest zijn mensen. Buren houden kerstborrels, de ouderen organiseren sinterklaas en bewoners hebben een bibliotheek ingericht in de roze ruimte op de achtste. Het enige wat door de architect onderschat is, is de warmteverlast. Op sommige gangen kon de temperatuur tot 55 graden oplopen. Daarom zijn we een aircoproject gestart. En ook vervelend: binnenkort wordt hier een gebouw voor gezet van 90 meter hoog, De Pontsteiger.'

Jan Versteegen, adviseur Pieters Bouwtechniek, verantwoordelijk voor de constructie: 'De Silodam staat helemaal in het IJ. Daardoor komen er allerlei belastingen bij. Schepen die uit koers raken en kruierend ijs kunnen het gebouw aanvaren. Het is opgelost met een dam, waarin schepen vastlopen voor ze het gebouw bereiken. Bijzonder is de grote overspanning bij het haventje onder het gebouw. Voor de palen hebben we stalen buizen gebruikt, die deels zijn volgegoten met beton, om voldoende draagvermogen te creëren. Over die buizen belde Nathalie me op. Ze zei: 'Jij mag de kleur kiezen.' Dat is het leuke van MVRDV. Ze laten ons overal over meedenken. Ik heb glanzend diepblauw genomen.'

Eline Strijkers van Doepel Strijkers Architects (DSA) in Rotterdam was verantwoordelijk voor het kleurenpalet van het interieur: 'Elk woningtype ligt aan een corridor in één kleur. De corridors hebben rondom een gelijke kleurstelling. De overgangen van wijk naar wijk worden duidelijk door een contrasterende kleur. Daarbij zijn alle woningtypen op dezelfde wijze behandeld. Je zult nooit denken: nu kom ik in een betere buurt.'

Duur goed sluiten tijdens storm
Close door firmly during storm

'Copy-paste architectuur? Nee, dit is een hommage aan Le Corbusier'

Sciencefiction

'Het gebouw heeft een hallucinerend effect,' zegt de architect als we de trap afdalen, op zoek naar het terras voor bewoners: het Kraaiennest. 'Soms heb ik geen idee waar we precies zijn. Het zou hier toch ergens aan gekoppeld moeten zijn. Op een plattegrond ziet het er allemaal veel eenvoudiger uit.' Hoogteverschillen, trappen, hoekjes, verspringingen: de structuur is niet doorzichtig. 'Ik heb een grote fascinatie voor sciencefiction. Ik houd van stelsels waarin je kunt rondzwalen, van die vlegsteden. Het was onze bedoeling dat bewoners, vooral kinderen, door het gebouw zouden kunnen zwerfen, om onderweg allerlei verrassingen tegen te komen.' We vervolgen de reis door lange gangen. Stuk voor stuk zijn ze strak en leeg. 'Natuurlijk hebben bewoners gevraagd of ze dingen mochten veranderen. Ik vind dat prima, maar alleen als alle burens van dat woningtype meedoen. Als er één zonzwering neemt, dan de anderen ook.' Bij de bewoners van de huizen aan een galerij gaat het er een stuk losser aan toe. Er staan bloempotten, geraniums en bankjes. 'Zie je, dezelfde soort mensen trekken naar elkaar toe.'

Hier is echt zo'n buurtje ontstaan.' We besluiten de ronde op het Dienblad, het openbare terras voor het gebouw. Vanaf hier is de gevel goed te zien. De onderste appartementen zijn uitgevoerd in stoer beton, verder zien we baksteen, golfplaat en hout. De bruine band halverwege strekt zich uit langs een woongroep voor ouderen in de sociale huursector. De gele gevels daarboven verwijzen naar het Maison Unité van Le Corbusier. 'Copy-paste architectuur? Nee, natuurlijk niet. Dat is een geheime hommage, een grap voor architecten. Maar ja, er zal altijd een school zijn die zegt: als het niet van baksteen is, kan het nooit veel zijn.' Zeven jaar later is het rumoer over de Silodam verstornd en heeft De Vries gelijk gekregen: mensen wonen er met plezier, toeristen vergapen zich eraan en er staan nauwelijks appartementen te koop. 'Natuurlijk, wat nu leuk is, kan over tien jaar afschuwelijk zijn. Maar ik vind dat de Silodam de tand des tijds goed heeft doorstaan. Het ontwerp is allang niet meer spectaculair; het is gewoon geworden. Hoewel... In dit gebied wil iedereen zijn bouwwerken nog altijd op pakhuizen laten lijken. Van mij zou het wel wat spannender mogen.' ■